

K NIEKTORÝM ŠTYLISTICKÝM OTÁZKAM ODBORNÝCH MEDICÍNSKÝCH ČLÁNKOV

Štefan CHOMA, Beata WEIBLOVÁ

(Z Katedry cudzích jazykov Inštitútu pre ďalšie vzdelávanie pracovníkov v zdravotníctve, vedúci PhDr. Beata Weiblová, MPH)

Autori článku si nenárokujú na všeliek, ktorý by uľahčil štúdium cudzieho jazyka (anglického, ruského, nemeckého či iného), iba nabádajú k určitej postupnosti – lexika, gramatika, ale aj fonetika, najmä pri štúdiu anglického jazyka. Sú toho názoru že prístup k osvojeniu si cudzieho jazyka vyžaduje systematickú prácu a zachovávanie postupu.

Kľúčové slová: nominatívny typ – lexika – fonetika – gramatika.

Každá vedná disciplína – jazyk nevynímajúc – má svoje určité špecifiká, svoje zákonitosti rozvoja, svoje pravidlá. Prírodné vedy, akými sú fyzika, matematika, biológia a pod., majú svoje pravidlá výskumu, humanitné (filozofia, psychológia, medicína) tiež svoje. Riešením úloh, ale aj problémov tej-ktorej vednej disciplíny sa zaoberajú najrozličnejšie vedecké inštitúcie (akadémie vied, výskumné ústavy, univerzity a pod.), výrobné podniky, ba i jednotlivci. Do riešenia niektorých problémov môžu byť zaangažovaní predstavitelia najrozličnejších vedných odborov. Tak napr. na riešení medicínskych problémov participujú nielen lekári, farmaceuti, ale aj chemici, fyzici, biológovia, inžinieri, matematici a i. To isté platí aj pri riešení jazykových problémov.

Cieľom každej vednej disciplíny je zdokonaľiť, resp. objaviť či vyvinúť nové, dokonalejšie a účinnejšie stroje a prístroje, lieky, chemikálie atď., ale tiež nové, a hlavne pohotové metodiky odovzdávania minulých, súčasných aj budúcich vynálezov.

Či už chceme, alebo nie, celý pokrok ľudskej civilizácie je spojený s komunikáciou, ktorá sa realizuje prostredníctvom **jazyka**. Jazyk je najväčším "vynálezom" človeka, a preto vzťah k nemu by mal byť čo najcitlivejší.

V súčasnosti, keď sa veda rozvíja míľovými krokmi, je nanajvýš naliehavé osvojovanie si cudzích jazykov, najmä jazyka anglického, nemeckého, ruského, francúzskeho. Dnes sa najviac vedeckých termínov preberá z angličtiny. Na ilustráciu stačí uviesť niekoľko príkladov z medicíny: AIDS, HIV, CT, WHO a pod. Sú to pojmy, ktoré si naša – ale nielen naša – medicínska veda zaradila do svojho odborného jazyka, teda do slovníka a nikomu ani len nezide na um, že sú to termíny prevzaté z cudzieho jazyka.

Dá sa teda tvrdiť, že jazyk tým, že si pomáha **lexikou z cudzieho jazyka** sa internacionalizuje a že tu vzniká tendencia zrodu akéhosi svetojazyka – nového esperanta? Asi nie. V nedávnej minulosti sa mnoho pohovorilo a aj popísalo o internacionalizácii ruského jazyka. Nestalo sa tak. Rusi vždy hovorili, hovoria a budú hovoriť po rusky, ale to vonkoncom neznamená, že nebudú obohacovať svoj jazyk cudzími slovami, tak isto ako obohacovali iné jazyky svoju lexiku preberaním slov z jazyka ruského. V neďalekej minulosti boli to také slová, ako sputnik, kozmonaut a i. Nezinternationalizuje sa ani angličtina a ani ona nepohlí "chudobné" jazyky malých národov. Jazyky sa budú aj v budúcnosti navzájom obohacovať, ale predpokladať zrod akéhosi eurojazyka pre euroúniu či iného svetojazyka je číry blud.

Ako teda máme pristupovať k štúdiu, resp. k osvojeniu si cudzích jazykov? Overovalo a overuje sa aj v súčasnosti veľa rôznych spôsobov. Organizujú sa tzv. **intenzívne** – krátkodobé a aj **dlhodobé** – **jazykové kurzy** s použitím audiovizuálnej techniky, individuálne aj skupinové štúdium, jazykové stáže v krajinách, jazyk ktorých sa chceme naučiť, experimentovalo sa s učením cudzieho jazyka v spánku, resp. v "hypnóze". A výsledky? Žiaľ, často len minimálne.

Najnovšie programovanou a najčastejšie používanou metódou je tzv. **komunikatívny spôsob osvojovania si cudzieho jazyka**. Podľa už získaných skúseností táto metóda prináša najlepšie výsledky – nie však zázračné.

Z čoho si teda máme začať osvojovať cudzí jazyk? Samozrejme z **lexiky**! Bez tej sa žiadny jazyk nenaučíme – ani len materinský. Lexika zvlášť rýchlo reaguje na spoločenské zmeny; je v stálom pohybe, v priamej súvislosti s pohybom spoločnosti. Jazyk je ako živý organizmus a veľmi citlivo reaguje na všetko, čo sa v spoločnosti deje. Týka sa to tak zmien v politickom, hospodárskom, ako aj v kultúrnom živote každej spoločnosti. A práve tu, v lexike, sa prejavuje jeho podstata, ktorá svojou pomenúvacou funkciou je predurčená, aby pomenúvala v podobe slov či slovných spojení staré i novovznikajúce reality. Teda lexika – slová, slová staré i nové, zloženiny i skratky slov, ale i slová prevzaté z nárečí a z cudzích jazykov. Slová je však potrebné vedieť použiť, spojiť do zmysluplnej vety, kde sa už bez základných pravidiel **gramatiky, gramatických kategórií** nezaobídeme. Každý, kto sa čo i len trochu zaoberá jazykom, vie, že je veľký rozdiel medzi písomnou a ústnou podobou jazyka. Dorozumievanie sa v písomnej forme prebieha ináč ako v ústnej, a to nielen na úrovni lexikálnej, ale i gramatickej – najmä syntaktickej. Kým pre ústnu reč sú príznačné krátke vety nominatívneho typu, písomný prejav je charakterizovaný zložitými konštrukciami a vedľajšími vetami, čo zodpovedá zložitosti vyjadrovaných informácií, najmä vo vedeckom štýle. Na ilustráciu uvádzame iba niekoľko príkladov: "Údaje o účinnosti 12 antibiotík, zistené mikrodilučnou metódou MIC u všetkých izolovaných kmeňov, umožňujú zvýrazniť postavenie cefpiromu v stratégii ako iniciálnej terapie predpokladanej infekčnej komplikácie tak u mikrobiologicky dokumentovanej infekcie v JIS nielen jeho širokospektrálnym účinkom vrátane účinku na *Pseudomonas aeruginosa*, na kmene produkujúce širokospektrálne laktamázy a stafylokoky, ale i jeho výhodnými farmakokinetickými vlastnosťami a predpokladaným znížením selekčného tlaku v prostredí intenzívnej starostlivosti". Ďalší nemenej výstižný citát: "Integrácia ochrany životného prostredia do hlavného prúdu rozvojových tendencií a plánovania má závažné dôsledky aj pre ľudské zdravie. Je nevyhnutné porozumieť priamemu vplyvu hospodárskej politiky na zdravie cestou zmien a úrovne distribúcie príjmov obyvateľstva". Je tu slov ani maku, ale myšlienka ... Tá je stratená v hromade slov. Rozšifrovať ju môže iba autor, resp. autori.

Záverom iba toľko: Píšme tak, aby slov bolo minimum, a myšlienok maximum. Žiaľ, v mnohých vedeckých prácach je to pravý opak. Slovo je tu tisíce, ale myšlienok ani za halier. Spájajme slová s myšlienkami, píšme a hovorme tak, aby napísané či hovorené slová vyjadrovali myšlienky a boli na ošoh každému z nás.

Do redakcie došlo: 18. 2. 1998

Adresa autorov, Š. Ch., Limbová 12, 833 03 Bratislava

Š. Choma, B. Weiblová: Some stylistic issues of medical papers

The authors consider the possibilities of studying foreign language (English, Russian German, etc.) and emphasize the importance of adhering to lexical, syntactical and grammatical rules. The authors believe foreign languages acquisition requires systematic work and keeping given rules.

Pomôžte zachrániť Aulu Univerzity Komenského !

Aula Univerzity Komenského, kde je každoročne slávnostne promováných až 4000 absolventov UK a aj iných vysokých škôl v Bratislave, dosluhuje a jej havarijný stav môže v krátkej budúcnosti ohroziť konanie všetkých akademických podujatí. Keďže Univerzita Komenského nemá zdroje na jej rekonštrukciu, obracia sa jej vedenie na verejnosť s prosbou o finančnú pomoc.

Aby aj Vaše deti a vnuci mohli byť v budúcnosti slávnostne promovaní v dôstojných priestoroch našej Alma Mater, privítame Váš finančný príspevok na číisle zvláštneho účtu:

354129-012/0200 vo VÚB Bratislava-mesto, s označením "**AULA**"

prof. Ing. F. Devínsky, DrSc.,

rektor Univerzity Komenského
v. r.